

L'homenatge a Juli Garreta

Aquest estiu la ciutat de Sant Feliu de Guíxols celebrarà una setmana d'homenatge a Juli Garreta, el compositor que més ha aportat, en aquests darrers anys, a la música catalana.

El IX Gran Aplec de la Sardana de la Bisbal s'ha volgut fer ressò de l'homenatge a un dels músics baix empordanesos més importants; potser dels únics que han fet sentir la seva veu, dins el conjunt de la història de la nostra música, amb més autenticitat i valentia.

Catalunya, després d'uns segles de grisors i silencis, es comença a desvetllar econòmicament i demogràfica durant el segle XVIII. No és, però, fins a finals del XIX —i després de la revolució industrial— quan retroba l'alè espiritual, i refà —a poc a poc— la seva cultura. D'aquesta conscienciació, i eufòria consegüent, en reneix la vida autèntica a pobles i ciutats del Principat, la qual arriba al grau màxim durant el primer quart del nostre segle XX, amb un seguit d'inquietuds polítiques, de realitzacions urbanístiques i industrials, i amb els moviments artístics anomenats «Modernisme» i «Noucentisme».

És en aquests moments que sorgeixen multiplicitat d'artistes, escriptors i arquitectes, que expressen les inquietuds del seu interior, amb formes i llenguatges intensament renovadors i lliures. El compositor baix empordanès Juli Garreta, n'és una de les figures més representatives.

Nascut a Sant Feliu de Guíxols al 1875, esdevé músic per afeció i per tradició familiar. El seu ofici era rellotger. Juli Garreta és —malgrat les petites lliçons de música del seu pare i d'algun altre músic guixolenc— el que se'n diu un intuïtiu (avui potser en diríem un «naïf»). Sense haver-se sotmès mai a cap disciplina, sense haver estudiat cap tractat d'harmonia, Garreta arriba a oferir-nos, primerament, unes sardanes que són autèntics poemes musicals i, després, importantíssimes composicions de cambra i per a gran orquestra simfònica, en totes les quals la seva imaginació tradueix en música les millors sensacions interiors.

Dues característiques notables —notabilíssimes— marquen la vida i l'obra de Garreta.

En primer lloc, la seva gran sensibilitat i el fet de tenir un gran temperament i intuïció, que li permetien d'expressar prodigiosament en música tots els sentiments i totes les reaccions. Hom diria que portava la música arrapada dintre seu.

S'ha dit que Juli Garreta era un músic amb una força interior extraordinària, que endevinava o intuïa allò que molts d'altres sols aconseguïen després de profunds i llargs estudis. Tenia els ulls i el cor oberts a la contemplació de tot allò que l'envoltava —natura, persones, afectes—; tot se li infiltrava a dins, i, tot seguit, el seu formidable temperament ho convertia en música.

Un crític de la seva època havia dit: «És de la pasta de Beethoven i de Brahms...!». Lluís Millet afirmà, després d'un concert de Garreta: «La seva música té sentor de pinetells i rovellons».

Juli Garreta s'autodefineix així: «El meu pensament és el de crear lliurement, la meua música és indòmita, va allà on vol, de la manera que vol, impetuosament, només té dues brides: les del que l'ha inspirada. La definició més clara que s'ha fet de la meua obra fou la del mestre Millet mentre escoltava una sardana: «Que és salvatge això!», digué. Això és salvatge, primitiu, de dret als sentiments, que no parlaran per més generacions que vinguin...». «La figura femenina té molts encants per a mi. La considero l'àmfora de les petites gràcies. La gràcia de caminar, la gràcia d'un somriure, la gràcia d'un pentinat, la gràcia d'un rostre maliciós..., tot això deixa una empremta lleugera en el meu esperit. Res d'abassegat ni inquietant. Un minut d'encís i prou. Per la mercè d'aquest moment que m'ha estat donat i que em deixa un contentament íntim, no tinc paraules a to, el llenguatge dels sons m'és més adaptable». «Tinc les arrels ací, la Costa Brava amb les seves cales i platges assolellades, la tramuntana, les suredes, en resum, tot això d'ací, em parla i jo ho entenc, perquè sóc fet per a entendre-ho. Vull dir que els meus ulls i la meua ànima són sensibles a tot el que conté aquest racó de món».

L'altre aspecte que marca el nostre compositor, és més circumstancial. Garreta neix i viu en una «vila espiritual» molt característica del seu temps: Sant Feliu de Guíxols. L'existència d'un nucli d'esperits selectes, desperts i intel·ligents i a la vegada molt afeccionats a la música dona una empremta a la seva producció. Durant molts anys Garreta i un grup d'amics sovintegen en sessions musicals, en les quals interpreten ells mateixos als grans mestres de la música de tot temps.

En aquells moments també, Catalunya bullia en el desplegament pletòric de tota manifestació cultural. La música hi jugava un gran paper. És l'època de l'Orfeó Català, del Palau de la Música Catalana, de Pau Casals, i dels innombrables orfeons i cobles arreu del país.

Alguns dels elements cultes de la comarca havien apoïat i esperonat sempre a Garreta. Joan Carreras i Dagas, professor de l'Escola de Música de la Bisbal, organista de la parròquia i fundador de la cobla «La Principal de la Bisbal» era a qui sotmetia Garreta els seus treballs de joventut. El prestigi musical de Carreras i Dagas donà, segurament, una bona empremta als primers passos (sempre insegurs) del compositor. La cobla «La Principal de la Bisbal», era la intèrpret fidel de les seves sardanes. Fou aquesta cobla que donà a conèixer «La Fada» en el concurs de cobles, convocat per l'Ajuntament de Barcelona a iniciativa de Cambó, l'any 1902. Aquesta sardana provocà una forta polèmica. Hom elogià al compositor com a músic renovador i revolucionari. A través de «La Principal de la Bisbal», Garreta va conèixer a Pau Casals. L'amistat amb Casals fou decisiva. L'Orquestra Pau Casals interpretava sovint obres del compositor guixolenc en els seus concerts al Palau de la Música Catalana, de Barcelona.

Garreta va morir a l'edat de 50 anys, en plenes facultats creadores. Ens deixà una extensa producció: cap a vuitanta sardanes, cançons, música de cambra i les excel·lents peces simfòniques: «Scherzo», «Preludi Mediterrani», «Les Illes Medes», «Suite en Sol» (Suite empordanesa) i el poema «Pastoral».